

OPPERBEVELHEBBERS UIT DEN WERELDOORLOG.

GENERAAL VAN HAMILTON.

De zware mailtrein stooft het station binnen. 't Is de trein, die de verbinding onderhoudt tusschen Londen en Engelslands Zuidkust en die aan de overzijde van het Kanaal correspondeert op den Franschen trein.

'n Internationaal gezelschap verlaat den trein. Engelschen, Franschen, Amerikanen, Belgen, ook Spanjaarden en Italianen, allicht een enkele Nederlander ook . . . maar natuurlijk geen „centralen,” — want 't is het oorlogsjaar 1915 en al wat „centraal” is in Engeland, dat leeft geïnterneerd.

Eén man trekt meer dan de anderen de belangstelling.

Hij is lang, breed uitgegroeid, 'n stoer mensch, die zijn dagen niet op 'n somber kantoor of in een duffen winkel heeft doorgebracht, maar die blijkbaar door de zon is gebruid en door den wind verweerd . . . maar met dat al de man, gewoon te bevelen, met hooge houding en fieren tred.

't Is *Van Hamilton*. in 't begin van October nog opperbevelhebber der Fransch-Engelsche expeditie tegen de Dardanellen, — thans door zijn regeering teruggeroepen, „om verslag uit te brengen,” gelijk het heet.

Schijnbaar een zeer onschuldige reden. Doch wie wat verder denkt, vraagt zich verwonderd af, of daarom dan een opperbevelhebber van zijn post moet geroepen worden, en of, als 't om verslag uitbrengen ging, niet evengoed een officier van zijn staf, met den toestand volkomen vertrouwd, naar Londen had kunnen gaan.

„Men” zocht er iets achter . . . En ditmaal zal „men,” vermoed ik, niet zoo heel ver van de waarheid af zijn geweest, en 't zou mij evengoed als „men” ten zeerste verwonderen, als Hamilton de Dardanellen, tenminste in dezen oorlog, terugzag.

Want hij is niet gelukkig geweest! Met *schuld* heeft dat niets te maken: geen enkel bevelhebber, hoe uiterst bekwaam ook, heeft tenslotte de overwinning in zijn *macht*.

Honderdduizend van Engelslands meest strijdbare mannen heeft de oorlog daar aan de Dardanellen thans reeds, naar matige berekening, verbruikt. Millioen is tienmaal zooveel, dat is waar! en er wordt in dezen gigantischen strijd eigenlijk alleen met miljoenen gerekend . . .

Maar honderdduizend blijft toch altijd nog een getal, groot genoeg om de vraag te stellen, allereerst aan hem, die het opperbevel had, wat nu door dat zware offer gewonnen werd.

En dan is het antwoord beschamend klein. Maanden lang hebben nu de expeditionaire troepen „geknaibeld” aan het schiereiland Gallipoli. Ze hebben hier een loopgraaf en daar een heuveltje genomen, maar veel verder dan vóór de landing zijn de troepen feitelijk niet gekomen. De Dardanellen-forten staan daar nog even sterk als in 't begin, en de sleutels der zee-engte liggen nog steeds te¹ Konstantinopel, — buiten bereik zoowel van den Engelschen luipaard als van den Russischen beer.

Vragend ziet men den opperbevelhebber aan.

Neen, de vraag is nog geen verwijs . . . Men wil slechts inlichtingen, verslag! Want er *zijn* fouten gemaakt, flaters begaan, dwaasheden bestaan . . . dáárvan is men thans ook wel te Londen overtuigd.

Eén keer stond op Gallipoli de kans schoon. Dat was toen in Augustus Hamilton er in slaagde, gansch onverwacht, een nieuwe landing uit te voeren aan de Soevla-baai.

Toén vreesde men in Konstantinopel Toén volgde Berlijn in de grootste spanning elk bericht van de telegraaf.

Toén had een slag, wellicht een beslissende slag, kunnen toegebracht worden, die misschien over het lot van de Dardanellen had beslist . . . Als n.l. toen de Britsche troepen zich in bliksemsnelle stormloop op de Turksche stellingen geworpen hadden, en *als* de bevelvoering gezorgd had, dat de gelande troepen daartoe ook fisiek waren in staat geweest . . .

Maar een Engelsch blad, „the Nation,” schreef reeds ronduit, dat die prachtkans is verloren gegaan „door de onbekwaamheid van den bevelvoerende officier ter plaatse.”

Dat is natuurlijk Hamilton niet . . . maar als opperbevelhebber had hij dan toch dien onbekwamen officier op dien gewichtigen post geplaatst en gehandhaafd. En zie! over al zulke feiten wil men in Londen wel eenige inlichtingen hebben . . .

Hamilton zelf schijnt reeds te beseffen, dat de overgave van het opperbevel aan de Dardanellen in handen van Sir C. C. Monroe niét tijdelijk zijn zal.

Daarvoor wordt die plaatsvervanger te zeer verheerlijkt.

Geprezen is iemand, die reeds in den Boeren-oorlog „schitterend werk” verrichtte en die zich op het westelijk front „den meest benijdbaren militairen naam” onder de jongere generaals verworven heeft.

Als hij de boter zoo dik op 't brood krijgt, kan Hamilton wel berekenen, dat ze er voor hem af is!

Trouwens, hij maakt zich geen illusies. Tot een journalist, die hem te Parijs op zijn doorreis bezocht, zeide hij niet te weten, wáárheen hij thans zou gezonden worden: „Het krijgstoneel is zoo groot!” Alleen hoopte hij — en dat eert hem als vaderlandslievend krijgsman — dat de Overheid hem niet lang zonder empoel laten zal.

Neen, hij is niet gelukkig geweest.

Nog op zijn terugreis te Saloniki had hij *pech*. Hij is soldaat, geen diplomaat, en zoo schijnt hij weinig begrepen te hebben van de onbloedige omwenteling in de Grieksche staatkunde, sinds de Koning Venizelos heenmond. En zoo deed hij te Saloniki . . . „alsof hij thús was,” d. i. in een Engelsche stad, liet er de haven opmeten, gaf bevelen . . .

Tot hem droogjes de Grieksche bevelhebber vertellen kwam, dat hij, Hamilton, daar in Saloniki niets te zeggen had!

De generaal verlaat het station. . . .

Buiten juichen talrijke troepen soldaten hem toe. Familie en vrienden zijn gekomen om hem te verwelkomen. . . . Maar van de Regeering, — was er niet één.

P. Br.

